

Fiskeripolitikk

Publisert 17. august 2017

Innhold

7 viktige saker for SV	2
1. Grunnlovsforslaget vårt	2
2. Stoppe Sandbergs liberalisering og flytte kvoter tilbake til kysten	2
2.1 Forslag om å oppheve pliktsystemet for trålerne. SV vil ha hjemfallsmodellen.....	3
2.2 Oppheve fylkesbindingene for fisken.....	3
2.3 Heving av kvotetaket	4
2.4 Instruksen – som Torgeir stoppa.....	4
3. Rydde opp i turistfisket	4
4. Det kan ikke bli vekst i oppdrettsnæringa før man har kontroll på luseproblematikken. Vi vil stille strenge teknologikrav som kan gi ny næringsutvikling.....	5
5. Oppdrettsnæringa må bidra til fellesskapet	5
6. Marin forsøpling må tas på alvor, mye kommer fra fiske.....	6
7. Elektrifisere fiskeflåten	6
Ordliste.....	7

7 viktige saker for SV

Vi vil

1. Grunnlovsfeste at de viltlevende marine ressursene tilhører fellesskapet og skal komme kystsamfunnene til gode.
2. Stoppe Sandbergs gi-bort-politikk til storkapitalen og flytte flere kvoter tilbake til kystflåten.
3. Rydde opp i turistfisket.
4. Stille strenge teknologikrav som kan gi ny næringsutvikling. Det kan ikke bli vekst i oppdrettsnæringa før man har kontroll på luseproblematikken.
5. At oppdrettsnæringa må bidra til fellesskapet.
6. Ta marin forsøpling på alvor, mye kommer fra fiske.
7. Elektrifisere fiskeflåten.

Her er mer om hver sak:

1. Grunnlovsforslaget vårt

SV har foreslått å grunnlovsfeste dette:

«De viltlevende marine ressursene eies av det nasjonale fellesskapet, og skal bidra til sysselsetting og bosetting i kystsamfunnene.»

Her er mer bakgrunn om forslaget: <http://www.folkehav.no/>

Arbeiderpartiet kopierte hele forslaget, bortsett fra den delen som sier at ressursene skal bidra til sysselsetting og bosetting i kystsamfunnene, som er en veldig vesentlig del.¹

Forslaget stemmes over i neste perioden, så hvem som kommer inn på Stortinget i høst vil avgjøre hvordan det går. Over 10 000 mennesker har skrevet under på forslaget.

2. Stoppe Sandbergs liberalisering og flytte kvoter tilbake til kysten

Regjeringen har gjennomført en lang rekke liberaliseringer og tiltak som flytter fisket fra kystsamfunnene og over til de største trålerne. Det har sendt kvoteprisene i taket og bidratt til at det blir vanskeligere å komme inn i yrket. Prisen på en fiskekvote for små båter åttedoblet seg i perioden 2007-2015.² En del av prisveksten kom før Sandberg, men det er ille at Per Sandbergs svar er å trække på gasspedalen og føre en politikk som driver opp prisen enda mer. SV vil snu utviklinga og flytte flere kvoter tilbake til kystflåten.

Her er noe av det viktigste Sandberg har gjort:

1. Foreslå å oppheve pliktsystemet for trålerne.
2. Oppheve fylkesbindingene for fisken

¹ <https://www.dagbladet.no/nyheter/disse-gule-linjene-far-sv-til-a-se-rodt-beskylder-ap-for-plagiat---helt-uhort/67396361>

² Gjelder flåtegruppe 11-14,99 meter hvor prisen økte med 682% fra 2007 til 2015. Tallene er hentet fra lønnsomhetsundersøkelsene til Fiskeridirektoratet for tidsserien 2007 til 2015.

3. Vedtok før sommeren en heving av kvotetaket, slik at flere kvoter kan samles på større båter.³
4. Instruksen – som Torgeir stoppa

Her er mer info om hvert punkt og våre svar.

2.1 Forslag om å oppheve pliktsystemet for trålerne. SV vil ha hjemfallsmodellen

Frp foreslo i fjor høst å oppheve pliktsystemet for torsketrålerne. [Denne saken forklarer veldig godt pliktsystemet og bakgrunnen for det.](#)

SV er enig med pliktkommisjonen om at dagens pliktsystem fungerer dårlig. Men Per Sandbergs forslag er å gi en gave til trålerne. For selskapet Lerøy alene kan dette gi en gevinst på 4 milliarder kroner. Samtidig avspises kystsamfunnene med smuler. SVs forslag er «hjemfallsmodellen». Vårt utgangspunkt i denne saken er at pliktsystemet ikke lar seg reparere. Verden og fiskeriene har endret seg drastisk siden pliktsystemet ble innført på 70-tallet. Trålerne har blitt enorme, de eies av noen få rike redere og leverer stort sett frossen fisk, mens kystflåten er langt mer sjøsterk og kan fiske hele året. Vi trenger rett og slett ikke et så stort innslag av trålere i torskefisket. Eller snarere – vi taper som nasjon, landsdel og kystsamfunn ved å fortsette å holde fast ved den ideen.

Vi foreslår at kvotene som har blitt tildelt trålerne med plikt gradvis, over en 20-årsperiode, flyttes tilbake til kystsamfunnene. En overføring av fiskerettigheter fra trål til kyst vil føre til en kraftig nyrekruttering av unge kvinner og menn til fiskeryrket, og er en fantastisk mulighet for å snu forgubbingen vi har sett over flere tiår. Vinner vi gjennom, vil dette kreve en skikkelig rekrutteringsplan av unge mennesker som vil inn i yrket de neste 20 år.

Torsketrålerredernes behov for myk overgang og oppbyggingen av en ny generasjon fiskere henger sammen – ingen er tjent med at dette skjer over natta.

Dersom vi overfører disse fiskerettighetene til kystflåten vil det føre til om lag 2.400 nye, unge fiskere og 850 nye industriarbeidere i Nord-Norge. Det ville vært et utrolig løft for kystkulturen. Tenk for et liv, for en vekst, for en kyst det ville ha skapt!

2.2 Oppheve fylkesbindingene for fisken

I juni i fjor oppheva Sandberg regelen som stengte høve for å selje fiskekvoter mellom fylke. I staden delte han Noreg inn i to regionar det var mogleg å selje kvotar innanfor. Konsekvensen er at Finnmark tømmes for fiskekvoter, og dei blir samla hjå dei som har store pengar frå før.

Frp i Finnmark sa det godt då endringa kom:

– Du har lagt opp til et ran av Finnmark. (...) I fiskerispørsmål er ikke Frp partiet for folk flest, men for kapitalen, sier politisk nestleder i Frp.⁴

³ <https://sysla.no/fisk/okt-kvotetak-kystflaten/>

⁴ <https://www.abcnyheter.no/nyheter/politikk/2016/09/07/195240780/frp-politiker-til-frp-fiskeriministeren-du-har-lagt-opp-til-et-ran-av-finnmark>

Og i etterkant har Finnmark mista mange fiskekvoter. 35 fiskekvoter er solgt til Troms og Nordland det siste året, tilsvarende flere titalls millioner i førstehåndsverdi bare for torsk.⁵

2.3 Heving av kvotetaket

Før sommeren bestemte Sandberg at båter over 11 meter skulle kunne samle flere kvoter, ved ei heving av det såkalte kvotetaket. Det betyr at kvotene blir samla på færre båter. Og hva konsekvensen vil vere, er Sandberg tydeleg på i høringsbrevet:

«Samtidig vil en heving [av kvotetak] kunne føre til en endring i den relative kvotefordelingen mellom kommuner, det vil si at det kan bli færre fartøy i noen områder og flere i andre. Jeg mener likevel det er riktig at næringsaktørene får mulighet til å tilpasse seg slik de selv finner det best».

Nok eit eksempel på at han ikke er på kystsamfunnas side.

2.4 Instruksen – som Torgeir stoppa

Sommeren 2016 kom Sandberg med en instruks som åpna for å flytte kvoter fra små til større båter. Sandbergs instruks som ga mulighet til å fritt flytte fiskekvoter fra 11-meters fiskebåter hele veien til de aller største kystbåtene (50-60 meter). Dette ville føre til irreversible endringer i norske fiskerier og spesielt har store negative utslag for nordnorske fiskeri, hvor både båtene og kapitaltilgangen er mindre. Samtidig fikk vi gjennomslag for vårt forslag om ny instruks hvor det settes vanntette skott for kvoteflytting mellom lengdegruppene². I vår ble det endelig stopp for ordningen, etter at et flertall i Stortinget satte ned foten, etter forslag fra SV.⁶

3. Rydde opp i turistfisket

Kysttorsk er sterkt presset i mange fjorder. I dag vet vi ikke hvor mye kysttorsk som tas ut fra turistfiske, men vi vet at det er store verdier. Det er et paradoks at turistfiske ikke er bedre regulert, samtidig som slike reguleringer finnes for yrkesfiske, ettersom begge formene for fiske foregår i det samme havet med den samme fisken. Samtidig er det ikke all turistfiske som bidrar til at turistnæringen og lokalsamfunnene sitter igjen med verdiskapning og arbeidsplasser. Derfor vil SV ta grep og regulere turistfisket bedre.

SV vil

- Innføre turistfiskekort for sjøfiske. Fiskekort skal gi oversikt over turistfiskets volum og geografiske fordeling. Inntektene skal brukes til kontroll med fisket
- Innføre en obligatorisk registreringsordning for turistfiskebedrifter og få på plass en ordning der turister kun får ta med fisk ut av landet dersom den er fisket i samarbeid med en registrert turistfiskebedrift, slik at man begrenser eksport som ikke gir verdiskapning i lokalsamfunnene.
- Innføre en registreringsplikt for alle motoriserte fartøy som turistfiskebedrifter bruker.

⁵ <https://www.nrk.no/finnmark/kvoter-ut-av-finnmark-1.13582576>

⁶ <http://www.itromso.no/nyheter/2017/05/24/Stortinget-ber-Sandberg-gj%C3%B8re-om-kvoteginstruks-14774853.ece>

- Slå fast at utførselskvoten skal basere seg på vekten av rund fisk, slik at ikke bare filetene blir tatt med ut av landet, men hele fisken.
- Flytte forvaltningsansvaret for turistfisket til kommunene.

4. Det kan ikke bli vekst i oppdrettsnæringa før man har kontroll på luseproblematikken. Vi vil stille strenge teknologikrav som kan gi ny næringsutvikling.

Havbruk gir Norge stor verdiskaping. Havet må være rent om vi skal skape varige verdier i havbruket. I dag ødelegges havmiljøet av fôrtap, mens rømming fra oppdrettsanleggene truer villaksen. Oppdrettsnæringa må i større grad basere seg på fôr fra norske kilder. SV vil ha bedre styring med havbruket, stille strengere krav til miljø og bærekraft og beskytte villaksen.

Vi vil innføre krav om at innen 2020 skal all oppdrettslaks dobbeltmerkes på en måte som gjør at rømt fisk enkelt kan identifiseres og spores. SV sier nei til volumøkning i oppdrettsanleggene inntil det er kontroll på lakselusa.

SV vil:

- Redusere eierkonsentrasjonen i norsk havbruk. SV vil styrke det lokale eierskapet til ressursene.
- Kreve tiltak for redusert lokal forurensning fra oppdrettsanlegget. Styrke arbeidet med dyrking av næringsstoffer i kretsløp i og rundt oppdrettsanlegg. Begrense biomassen til en forsvarlig standard.
- At anlegg i nasjonale laksefjorder avvikles.
- Stille strengere krav til rømmingsfrie anlegg i sjø og merking av fisken. Framtidens fiskeoppdrett må skje i lukkede anlegg.
- Intensivere forskningsinnsatsen for produksjon av mikroalger til fôr. Forbruk av fiskeolje og fiskemel må balanseres på et nivå som opprettholder marine biotoper og reduserer overfiske av viktige arter.
- Bidra til flere grønne konsesjoner for lukkede og havbaserte merder.
- At nye oppdrettskonsesjoner ikke skal være omsettelige.
- At konsesjonene skal falle tilbake til fellesskapet om de går ut av bruk.
- Gi kommunene råderett over egen arealpolitikk, slik at det blir anledning til å si nei til oppdrettsanlegg i egen kommune.
- Kreve at fiskefôr renses for miljøgifter.

5. Oppdrettsnæringa må bidra til fellesskapet

SV har fått flertall på Stortinget for å innføre en fast avgift til kommunene for bruk av fjordene til oppdrett basert på antall kilo produsert fisk i hver kommune. Kommunene får for lite igjen for arealene de avser til oppdrettsnæringene.

Oppdrettsnæringa har superprofitt, over 25%. De beslaglegger store arealer langs kysten vår, utan å måtte betale noko for det.

– Disse eiernes profitt er bygd på utnyttelse av fellesskapets ressurser. På mange måter er det et skatteparadis de opplever i norske kommuner. Men det er ingen grunnrentebeskatning av næringen.

Rent prinsipielt er dette galt. I andre naturbaserte næringer er det annerledes. Fossekraften er et eksempel der det er en fornuftig grunnrentebeskatning som kommer kommunene til gode.

– Petroleumsnæringa betaler 78 prosent skatt og er happy med det, sier Fylkesnes.

Kontrasten blir da stor til fiskeri og havbruk, der næringa får ta for seg av fellesskapets ressurser uten å betale grunnrente tilbake.

[Les meir her.](#)

6. Marin forsøpling må tas på alvor, mye kommer fra fiske.

Plast utgjør den største delen av alt marint avfall og kan bli værende i havet i hundrevis av år. Forskerne forteller oss at hvis vi ikke gjør noe, vil det om 30 år være mer plast enn fisk i havet. En ny rapport anslår at det havner 8 millioner tonn plast i havet hvert år. Det er like mye som mengden tunfisk som fiskes hvert år. Mengden er forventet å doble seg innen 2030, firdoble seg innen 2050.

Plasten dreper fisk, sjøfugl og andre dyr som følge av kvelning og andre livstruende skader. Plast brytes ned til mikropartikler og tas opp i dyr og marine næringskjeder, og mye blir værende i miljøet i hundrevis av år fremover.

SV har fremma følgende forslag i Stortinget i vår, som ikke fikk flertall:

- Stortinget ber regjeringen utvide prøveordningen «Fishing for litter» til en landsomfattende og permanent belønningsordning der fiskere kan få betalt for å levere inn marint avfall (Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne).
- Stortinget ber regjeringen innføre en produsentansvarsordning for utstyr som brukes i fiskeri- og oppdrettsnæringen (V, SV og MDG).

SV mener dette tiltaket er viktig:

Hindre avfall fra fiskeri og oppdrett: Miljødirektoratet har kommet med en faglig anbefaling om at dette arbeidet må ha aller størst prioritet. Avfall fra fiskeri og oppdrett er en stor kilde til forsøpling med stort skadepotensial. Miljødirektoratet mener at en produsentansvarsordning for fiskeutstyr bør være hovedvirkemiddelet rettet mot denne kilden avfall. Det betyr at produsenter og importører av utstyr blir ansvarlige for utstyret og avfallet som oppstår etter bruk. De forplikter seg til innsamling og gjenvinning. I regjeringens avfallsmelding, står det bare at regjeringen vil «følge opp pågående utredning av forslag til en produsentansvarsordning for henholdsvis fiskerinæringen og oppdrettsnæringen». SV mener en slik ordning må på plass.

7. Elektrifisere fiskeflåten

Framtida er fornybar, og også innenfor fiskeri har de første nullutslippsløsningene kommet. Elsjarken finnes. SV har foreslått en egen støtteordning for fiskere som vil gå over til elsjark. Den første el-

sjarken har vært en kjempesuksess, og hadde ingen tekniske problemer det første året den var i drift.⁷

En ny rapport fra Bellona, Nelfo, Elektroforeningen og Siemens viser at elektrifisering av norske fiskebåter også kan være lønnsomt. De har beregnet at dersom man får de 3000 fiskebåtene som egner seg best for oppgradering over på dieselelektrisk drift, kan CO2-utslippene halveres, fra 420.000 til drøyt 200.000 tonn årlig. Og selv om hver enkelt fisker må regne med en betydelig investering, vil det ifølge rapporten likevel lønne seg for de fleste: El-motorer er billigere i drift og krever mye mindre vedlikehold.⁸

Ordliste

Aktivitetsplikt = Ved tildeling av trålkonsesjoner har det siden 90-tallet vært en aktivitetsplikt for å hindre nedleggelse av anlegg som var omfattet av leveringsplikten.

Bearbeidingsplikt = Bearbeidingsplikten ble innført i 2006. Den innebærer et pålegg til industrien om å videreforedle mesteparten av torsken som er kjøpt under tilbudspliktordningen.

Deltakeradgang = Løyve til å fiske innanfor adgangsregulerte fiskeri etter deltakerloven

Deltakerloven = lov som regulerer adgangen til fiske

Eidesen-utvalget = Eit utval sett ned av regjeringa for å sjå på kvotesystemet som leverte NOUen sin før jul i fjor. Har ikkje blitt gjort om til stortingsmelding enno. Utvalet føreslår å avvikle strukturkvoteordninga og innføre evigvarande kvoter, samtidig som dei vil krevje inn ressursrente.⁹

Fylkesbinding = Regler for salg av fiskebåter. Fram til i fjor kunne ikke fartøy med adgang til å delta i fisket etter torsk, hyse og sei med konvensjonelle redskap nord for 62° nord eller i fisket med konvensjonelle havfiskefartøy selges for fortsatt drift fra ett fylke til et annet. Sandberg tok bort fylkesbindingene og gjorde det om til en landsdelsordning.

Kondemneringsordningen

Kvotetak= Tak for hvor mange kvoter det er lov å ha per fartøy

Leveringsplikt = På 1980- og 1990-tallet ble systemet med leveringsplikt for torsketrålere innført. Leveringsplikten innebar at torsketrålerne som var eid av fiskeindustrien ble pålagt å levere råstoff til sine anlegg i Nord-Norge. Ordningen skulle hindre spekulasjon med råstoff og sikre drift ved anleggene. I 2003 ble leveringsplikten omgjort til en tilbudsplikt der det er nok å tilby fisken til industrien.

⁷ <http://www.itromso.no/nyheter/2017/01/02/Mange-var-skeptiske-men-Bents-el-sjark-ble-en-kjempesuksess-14004906.ece>

⁸ <https://www.tu.no/artikler/vil-elektrifisere-3000-fiskebater-de-neste-ti-arene-det-kan-by-pa-problemer/400399>

⁹ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/full-gjennomgang-av-fiskekvotene/id2523962/>

Lukket gruppe = Det er strengere vilkår til de som skal delta i «lukket gruppe» enn til de som er i «åpen gruppe». Fiskere i «lukket gruppe» er i «gruppe I» når det gjelder fiske etter torsk nord for 62. breddegrad.

Et av vilkårene for å kunne delta, er at fiskeren er oppført i fiskermanntallet, blad B. Det innebærer at vedkommende må ha fiske som hovednæring.

Pliktkommisjonen = En kommisjon som på vegne av regjeringen så på pliktssystemet, som omfatter leverings-, bearbeidings- og aktivitetsplikten i fiskerinæringen. La fram rapporten sin høsten 2016. Sandbergs forslag om endringer, basert på kommisjonens rapport, ble stoppet i Stortinget i vår.

Pliktssystemet = System av plikter for å regulere torskefiske fra trålere. Inkluderer tilbudsplikt, bearbeidingsplikt og aktivitetsplikt.

Strukturering = Strukturering betyr å tillate kjøp av kvoter i tillegg til den kvoten båten allerede har.

Strukturvoteordningen= Strukturvoteordningen virker innad i de ulike regulerings- og adgangsgruppene i kystfiskeflåten, i fartøygruppene med hjemmelslengde for kvotetildeling over 11 meter (13 meter i makrellnotfisket). Strukturvoteordningen åpner for at et fartøy kan tildeles strukturvote i tillegg til grunnkvoten i de fiskeriene som er omfattet av strukturvoteordningen. Det er en forutsetning at et fartøy med deltakeradgang i det aktuelle fiskeriet tas ut av fiske, og at alle deltakeradganger og konsesjoner tilhørende det uttatte fartøyet oppgis. Det uttatte fartøyet må som hovedregel kondemneres. Bruk av strukturvoteordningen gjør det således mulig for fartøyeier å fiske mer enn én kvote pr. fiskeslag med fartøyet.

Tilbudsplikt = Plikt for torsketrålere til å tilby fisken til industrien.

Åpen gruppe = «Åpen gruppe» er det samme som «gruppe II» i fisket etter torsk. Denne gruppen er åpen for enhver som er registrert i fiskermanntallet og eier fartøy som er innført i merkeregisteret, og ha en største lengde under 11 meter. Dessuten må fartøyet være egnet, bemannet og utstyrt for fiske etter torsk. Etter visse regler kan også båter som er større enn 11 meter, være i denne gruppen. De fleste av fiskerne som er i «åpen gruppe», har fiske som binæring. Fisket utøves hovedsaklig i fjorder og kystnære strøk. Fiskere i «åpen gruppe» har adskillig mindre kvote enn fiskere i «lukket gruppe».